

Izhaja trikrat na teden v šestih izdajih, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutranje izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izdajnimi prilagami ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 18 K. 20 h. ali gl. 6-60
pol leta 6 „ 60 „ 3-30
četrť leta 3 „ 40 „ 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soča“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrončič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdaje.)

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamske in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

Oglasi in poslanice
se računajo po pet-črtnih, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.
Naročnino in oglase je plačati loco Gorien.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soča“ in „Primorca“ še „Slovansko knjižnico“, katere izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsoletno 1 gl. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računajo po 20 kr. pet-črtnica.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Dr. Gregorčič — spokorjen grešnik.

VI.

Z dohodom nadškofa dr. Jakoba Missia je Gregorčič popolnoma zgubil glavo. — Poznal je dobro kardinala Missijo po delovanju na Kranjskem, katero je vedno obsojal, in to toliko rezkeje, ker je bil Missia pokrovitelj dr. Mahniča, katerega je gledal le z neprijaznim očesom. Kakošno stališče je bila zavzela „Soča“ proti Missiji pod Gregorčičevim vplivom, je pa dobro znano. Ko so govorili nasprotniki v prejšnjih časih, da Missija je škof, katerega se ne sme kritikovati itd., je odgovarjal: „Pa ni naš škof; njegove naredbe nas nič ne brigajo!“ — Revež seveda ni slutil, kakor nihče drugi, da prav ta Missia bo kedaj nadškof goriški in vrhovni gospodar Gregorčičev.

Kardinal Missia je pa zopet dobro poznal vso preteklost Gregorčičevo in mu ni bil prav nič naklonjen, kakor mu je bil v resnici rajni dr. Zorn. Missia je poznal Gregorčiča posebno po slikah Mahničevih v „Rimskem Katoliku“, v „Stari Soči“ in „Prim. Listu“; smatral ga je za moža, ki je bil mnogo kriv (ker je sam duhovnik in celo profesor dogmatike v semenišču), da kranjski klerikalizem ni našel ugodnih tal na Goriskem. — In zdaj je postal Missia tudi Gregorčičev škof, ki je lahko zahteval „oboedentia canonica“, če bi se Gregorčič tudi ne držal načela, da... „proti svojemu škofu ne dela“. Kdor pozna Gregorčičevo strahopetnost do onih „od zgoraj“, si more misliti, kako je mož trepetal pred mogočnim dr. Missijo, ki šal ne pozna, kar je dokazal na Kranjskem.

Klerikalni stranki „Prim. Lista“ pa so poskočile z dohodom nadškofa Missije vse akcije, zlasti v borbi proti celotni „Slogini“ stranki. Glavni petelini okrog „P. L.“ so bili že poprej pri dr. Missiji, ko je „vladal“ še na Kranjskem, najboljše zapisani. Ko je došel v Gorico, jih je — kot verne učence Mahničeve — negoval kakor bunčico v svojem očesu; bili so kvas, iz katerega bo pekel kruh po kranjskem uzorec. Kaplan Dermastia se je često pohvalil, da ima do kardinala prost vstop, kedarkoli hoče, da je tudi vsak teden pri njem ter se razgovarjata o politiki, — cesar dr. Gregorčič ni mogel reči. Kaj čuda torej, ako je začela „stranka v stranki“ čedalje drznejše sanjati, da je prišla doba

njenega gospodstva na Goriskem. — Dr. Šustersič je imel v goriških razmerah že večjo besedo nego vsi stari „Slogasi“ z Gregorčičem vred. Skratka: Klerikalna organizacija je pod okriljem „Sloge“ bujno cvetela, „Sloga“ je pa spala. — Dr. Gregorčič sam je povedal na znanem burnem zboru 25. maja 1899., da „Sloga“ je spala celo l. 1898. in dalje, ker je tajnik Gabršček — vedno duša društva — imel rodbinsko nesrečo, ki ga je ovirala v običajnem delovanju. — Gregorčič sam se ni zganil. Kako tudi, ko je bil revež ujet v klerikalno past tako, da se samostojno ni mogel več ganiti!

Kako je mož zgubil glavo, zgubil samostojnost, je dokazal po umoru cesarice Elizabete. Deželni zbor je bil sklican, da podi soznanico pred Najvišji prestol. — Takrat so bili slovenski poslanci v abstinenci. Večina je bila za to, da Slovenci tudi radi tega slučaja ne pretrgajo abstinence, marveč da izročijo posebno soznanico v imenu dvetretlinske večine slovenskega prebivalstva. Smatrali so to celo za ugodno priliko, da vladar izve čudne razmere v naši deželi — Dr. Rojč je bil pretrgal celo počitnice ter pridrivil v Gorico nad Gregorčiča, da bi se ta kako ne vezal in ne obljubil prihoda Slovencev v deželni zbor. Dr. Gregorčič je dejal Rojcu, da je vse to samo po sebi umevno, in mož se je pomirjen vrnil v Čepovan. (Tako je Rojč večkrat pripovedoval.) — Kako pa se je dr. Rojč začudil, ko je slišal dr. Gregorčiča prigovarjati, naj gredo poslanci v deželni zbor; za njim sta isto priporočala župnik Grča in prof. Berbuč. Zmagali so.

Dr. Rojč je bil kar besen na vse tri. In v pismu na kurata M. K. v R. (katero je čital raznim osebam se po razkolu l. 1899!) je prav ocenil položaj Gregorčiča in Grča je imenoval — „škofova hlapeca“, prof. Berbuč pa na odvisnega c. kr. činovnika, pravega „k. k. Beschwichtigungshofrath-a“. Tako je sodil dr. Rojč še l. 1899., še potem, ko je „Soča“ pisala o „narodnih trolih“, kar je odobral ter častil Gabrščeku, da je imel toliko poguma. — Danes pa ima ta mož toliko žalostnega poguma, da govori o nespremenjenem programu! Kam človeka dovede — strast!!

V takih žalostnih razmerah — katere so vodili, kakor je dr. Rojč dejal, škofovi hlapeci in Hofrath Berbuč!! — smo

precincali jesen l. 1898. in spomlad l. 1899. „Sloga“ je imela norembra in decembra le dve seji, obe je Gabršček zahteval. od 5. dec. 1898. dalje pa je sploh ni bilo več. Gregorčič se je kar bal govoriti o politiki. Zadovoljen je bil, ako se ga je lepo na miru pustilo; postal je nervozen, siten, silno rad se je razjezil. II Gabrščeku na dom ni več hodil, kakor je prej vedno delal. Narobe pa je Gabršček kakor nalašč pogosteje hodil h Gregorčiču, kjer so poznali njegov dohod po posebnem načinu zvonjenja, da so se odprla vrata ob vsaki uri brez nadziranja. Gabršček se je nalašč o vseh dnevnih dogodkih razgovarjal z njim, da bi se ne reklo, da dela politiko v „Soči“ na svojo roko. — In „Soča“ more danes zopet potrditi, da dr. Gregorčič je Gabrščeku v oči vse odoniral, kakor je „Soča“ pisala, ter dajal migljaje, kako naj piše v tem ali onem slučaju. To je bilo vse do polovice marca l. 1899. — Težki oblaki so se sicer poznali na Gregorčičevem čelu, ali da je klerikalna pesnica že dozorela, to niti Gabrščeku ni padlo v glavo!

VII.

Gregorčič je že plaval v morju čistega klerikalizma, toda skrival je to pred glavnimi stebri svoje stranke, igraje kaj čudno, neodkritosrečno vlogo. Ze v l. 1898. so prijatelji opozarjali Gabrščeku na to spremembo, toda ni verjel; rekel je: „Raje si dam glavo odrezati nego bom verjel, da je Gregorčič prestopil v klerikalni labor!“ Gregorčič je jedno govoril, drugo delal, tretje mislil, kakor ga je opisovala z: Mahničeva „Stara“.

Meseca februarja in marca l. 1899. pa je tudi Gabršček spoznal veliko spremembo v Gregorčiču. — Da bi pospešil še nepopolnoma jasno notranje vrenje, vplival na ozdravljenje nezdravih odnosov ali pa v slučaju, da ni mogoče več pomagati, tudi izginil v ozadje — je Gabršček sredi marca odložil tajništvo in odborništvo „Sloge“ ter stavil Gregorčiču na razpolago „Soča“, „Primorca“ in „Adriatische Post“. In glejte čudo! Gregorčič se niti zmenil ni za Gabrščekovo pismo; nanj ni dobil nikdar odgovora. Lahkim srcem ga je izpustil Gregorčič iz „Sloge“, kjer je bil 10 let duša vsemu delovanju. — Uresničile so se besede Mahničeve „Stare“, pisane na Gabrščekov naslov, ki se glasé: „Najeli so te, ker imaš dovolj zmognosti, si vnet, mlad in neizkušen, pa godilo se ti

bo po nemškem pregovoru: der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan, der Mohr kann gehen.“ — Da, Gregorčič ne le ni več potreboval Gabrščeka, marveč mu je bil celo napoti v novi klerikalni družbi, kakor mu je bil dr. Tuma. Teh dveh mož se je hotel Gregorčič iznebiti, potem bi bil diktator v — klerikalni „Slogini“ stranki. Ako bi se kateri upal upirati, bi odletel kakor muha, ker bi ne našel dovolj zaslombe.

Gabršček je naznanil prve dni aprila dr. Tumi svoj izstop iz „Sloginega“ odbora, češ... „da boš vedel, ko pride to v seji na dnevni red“. Toda dr. Tuma mu je odgovoril, da je on izstopil že 7. januarja. — Glejte, take „spletkarije“ sta uganjala Tuma in Gabršček, da si niti tega poprej nista povedala...

Na obnem zboru „Goriško ljudske posojilnice“ 16. aprila 1899. pa je — razkol počil, t. j. dr. Anton Gregorčič in prof. Berbuč sta skrivaj vodila agitacijo, da bi izbaenili dr. Tumo iz odbora. Ti dogodki so znani, saj jih je „Soča“ dovolj omenjala. — To je bil prvi očitni korak, da bi potisnili dr. Tumo v ozadje pozabljenosti novi družbi dr. Gregorčiča. Umevno: kjer so Dermastia, Pavlica, Knavs in cela družba „Prim. Lista“, tam ni mesta za moža kakor Tuma in Gabršček.

Dan po obnem zboru je imel Gabršček zadnji razgovor z Gregorčičem. — Gabr. je odkrito govoril ter očital Gregorčiča, da je zavozil v klerikalno mlako. — Zahteval je: ločitev od klerikalcev „Prim. Lista“, ako ne... gremo narazen. To je tista „grožnja“, o kateri se je pozneje večkrat govorilo.

In sli smo narazen tudi — javno, kakor smo bili dejanski že več časa. Gregorčič je spretno prikrival razkol, dokler je mogel, — no Gabršček ga je odkril, pospešil. Gregorčič se ni hotel ne mogel ločiti od klerikalcev „Prim. Lista“, pač pa se je smatral dovolj močnega, da stori povsem neškodljiva dr. Tumo in Gabrščeka. — Razorožili ju je bilo treba s posebno tiskarno in z — „Gorico“.

Vse ostalo je čitateljem v živem spominu. „Gorica“ in „Prim. List“ sta v divjem zakonu živeča razgrajata, ki se redita ob istem koritu in služita istim namenom. Izjavila sta celo, da bosta imela skupno uredništvo.

— 160 —

Quo vadis?

Roman.

Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

»On ni znorel, marveč je postal kristijan,« reče Tigelin.

»To ni mogoče!« zakliče Vitelij.

»Ali vam mar nisem pravil?« zakliče Vestin.

»Ubijajte kristijane, toda ne borite se z njihovim božanstvom; to niso nikake šale!... Glejte, kaj se vse godi! Jaz nisem požigal Rima, pa bi njihovemu božanstvu takoj žrtvoval hekatombo, ako bi mi dovolil cesar. In vsi bi morali to učiniti, kajti ponavljam vam, da z njimi ni šale. Le zapomniti si, da sem vam rekel to.«

»Jaz pa sem rekel nekaj drugega,« spregovoril Petronij. »Tigelin se je smejal, ko sem trdil, da se oni branijo — sedaj pa rečem še več: oni zmagujejo!«

»Kako to? Kako to?« vpraša nekoliko glasov.

»Pri Poluksu!... Ako se jim ni mogel ubraniti ta Kilon, kdo naj se jim še ubrani? Ako si mislite, da po vsakem gledališču ne narašča število kristijanov, pa je bolje za vas, da postanete piskrovezi, ali da jamete brati brade, pa boste bolje vedeli, kaj si ljudstvo misli in kaj se godi v mestu.«

»On govori živo resnico pri svetem pepelu Dijaninem!« zakliče Vestin.

Toda Barko se obrne k Petroniju ter vpraša:

»Kaj hočeš reči s tem?«

»Uprav to, kar ste rekli že vi poprej, da je že dovolj krvi!«

Toda Tigelin ga mračno pogleda ter reče:

»Ej, še je je premalo!...«

Daljši razgovor jim pretrga prihod cesarja, ki dospe s Pitagorom ter zavzame svoj prostor. Takoj na to se prične predstava „Aureole“, za katero pa se ljudstvo ni mnogo brigalo, ker so vsi mislili na Kilon. Ljudstvo, privajeno mukam in krvi, se je dolgočasilo, žvižgalo in kričalo proti dvoru ter nestropljivo zahtevalo prizor, kateri jedini ga je še mikal. In ako bi ne bilo nadeje, da kmalu vidijo obsojenega starca in da dobé darove, pa bi predstava sama ne bila pridržala ljudstva.

Naposled napoči pričakovani trenutek. Dva sužnja prineseta lesen križ, dovolj nizek, da je medved, postavivši se po koncu, mogel doseči mučnikove prsi. Na to sta dva druga sužnja pripeljala, ali bolje privlekla Kilon, kajti sam ni mogel iti, ker kosti v gležnjih so mu bile zlomljene. Tu ga položé ter pribijejo na križ, a to tako urno, da radovedni augustijanci niso mogli vsega dobro videti. Še le, ko je bil križ že utaknjen v zemljo, obrnejo se oči vseh proti njemu. Toda le malokdo je mogel spoznati v tem golem starcu nekdanjega Kilon. Po muki, katero je pretrpel na Tigelinovo zapoved, ni ostala v njegovem licu niti kapljica krvi, in samo na beli bradi je še ostal rudeč madež, ki mu je ostal, ko so mu izpulili jezik. Skozi skoro prozorno kožo je bilo lahko razločiti njegove kosti in bil je videti dokaj starejši nego je bil v resnici.

Za to pa so njegove oči, ki so bile poprej polne nemira in zlobe, in lice, razodevajoče neprestano strah in negotovost, bile sedaj sicer otožne, toda tako mirne

in krotke, kakor je navadno pri ljudeh, ki spavajo, ali pa so že umrli. Mogoče, da ga je navdajala z upanjem misel na razbojnika na križu, kateremu je Kristus odpustil, in nemara je govoril v svoji duši usmiljenemu Bogu:

»Gospod, sikal sem naokrog kakor gad, toda vse svoje življenje sem preživel v revščini, umiral od gladu, ljudje so me teptali z nogami in me prezirali. Bil sem, o Gospod, reven in zelo nesrečen, a sedaj sem bil še mučen in pribit na križ: ne zavrz me torej Ti, usmiljeni, ob uri moje smrti!« — In mir je očitno prišel v njegovo skesano srce. Nihče se mu ni smejal, kajti v tem križanem človeku je tičalo nekaj tako tihega; vsem se je zdel tako star, onemogel in s svojo pokorščino zahtevajoč sočutja, da so se ljudje nehoté povpraševali: Kako je mogoče, mučiti ip pribijati na križ ljudi, ki že itak brez teh muk umirajo? Množica je molčala. Med augustijanci pa je Vestin, nagibaje se na desno in na levo, šepetal s prestrašenim glasom: »Glejte, kako oni umirajo!«

Drugi pa so čakali medveda, želeči si v duhu, da se ta prizor čim najpoprej konča.

Naposled prihlača na pozorišče medved ter, nizko držeč glavo, se ozira na vse strani, kakor bi si nečesa domišljeval, ali nečesa iskal. Zagledavši naposled križ in na njem nago telo, se približa k njemu, vspne se po koncu, toda čez trenutek se zopet spusti na tla ter sede pod križem in jame mrmrati, uprav kakor bi se bilo v njegovem živalskem sru pojavilo sočutje nad tem revnim človekom.

(Dalje pride.)

Dr. Gregorčič je vrhovni poglavar te črne vojske.

Kdo se je torej spremenil? — „Prim. List“ sam je povedal, da... dr. Gregorčič se je spreobrnil, spokoril, poboljšal. — Kakošna je torej bilanca? Evo:

1. Na Goriskem imamo že dolgo čisto klerikalno stranko, katero je zastopal do l. 1899. edino „Prim. List“. Ako bi kdo trdil, da se je ta stranka kaj spremenila, bi sam „Prim. List“ gotovo svečano protestoval. Pred „Prim. Listom“ je na Goriskem to stranko zastopala Mahničeva „Stara Soča“. — V novejšem času se je pridružila še „Gorica“.

2. Vsi ti listi, prej „Stara“, potem „Prim. List“ in „Gorica“ docela enako pišejo o — „Soči“ in Gabrščeku. Že l. 1889. je pisal Mahničev list, kako liberalna protikatoliška in protiduhovska je „Soča“ v Gabrščkovih rokah. Ako torej klerikalni listi vedno enako udrikajo po „Soči“ in Gabrščeku, ako ju vedno enako opisujejo — kaj sledi iz tega? Gotovo le to, da... sta vedno enaka, „Soča“ in Gabršček sta torej po spričevanju klerikalnih listov od l. 1889. dalje enako liberalna, enako brezverska, enako protiduhovska itd.

3. Dr. Gregorčič je stal od l. 1889. na čelu „Sotine“ stranke. — Klerikalna „Stara“ in potem „Prim. List“ sta bila njegova odločna nasprotnika vseh tistih 10 let. Klerikalci so pisali o Gregorčiču, da je liberallec, načelnik brezverske stranke, prisposobljeni so ga Lutru in odpadniku Döllingerju. Kakor danes obrekujejo klerikalni listi „Soto“ in celo narodno-napredno stranko, prav tako, skoro z istimi besedami so napadali prej 10 let Gregorčiča in „Sotino“ stranko. — Da, celo ista osebna sumničanja, ista podtikanja, ki so prej letela na Gregorčiča, — lele zdaj na prvake naše stranke. — Vidi se, da si je Gregorčič dobro zapomnil Mahničeve napade in njegovih učencev, in do pike vse se enako pretaka zdaj po „Gorici“ in „Prim. Listu“. — Mi ponatisnemo iz Mahničeve „Stare“ in iz „Prim. Lista“ marsikaj, kar bo dokaz, da so klerikalci dosledni v grdem orožju, ki ga rabijo proti neljubim osebam.

In kje je dr. Gregorčič danes? Od napadanega liberalca, brezverca, Lutra in Döllingerja je postal vodja katoliške stranke. Vsi tisti, ki so ga 10 let napadali, so zdaj njegovi prijatelji — in vsi vkup s pomnoženimi „očmi“ udrihajo s starim orožjem po „Soči“ in Gabrščeku in Tumi in narodno-napredni stranki.

Klerikalci „P. L.“ se niso spremenili, marveč oni so ostali zvesti svojemu programu do pike, — ali spremenil, spreobrnil, poboljšal se je Gregorčič, katerega so klerikalci milostno sprejeli v svoje vrste. Zdaj se ga drže na vrhuncu, ker potrebujejo njegove osebne prijatelje, ali komaj čakajo, da se maščujejo nad njim za zgubljenih 10 let. — Usoda se bo maščevala nad Gregorčičem, in to popolnoma po zaslugi (Dalje pride).

DOPISI.

Iz tolminskih hribov. — (Konec.) — Poglejmo malce, kedo je pa največ kriv teh prokletih klerikalnih klobasarij. V prvi vrsti moramo reči, da največ tisti slavni „Vertuschungssystem“ v kardinalovi palači. Da je temu res tako, hočem ob kratkem dokazati. Marsikedo ima še v spominu članek „Kodromac-Laharnar“ v „Soči“ št. 60., v katerem je jasno povedano, kedo je največ kriv, da imamo toliko garjevih ovac v duhovskem stanu. K temu dostavljam jaz še to-le: Kodromac ne more še sedaj pozabiti grozovite blamaže, kojo je doživel v pravdi s tistim sembranim Laharnarjem! Pri vsaki priliki ponavlja, koliko svitlih kronic mu je spulil skrat iz nosajčka, in ko mu je nekdo rekel, zakaj ste odstopil od tožbe, tožiti bi bil imel naprej, in kedar ste bil dobil pravdo, ste bil dobil tudi stroške povrnjene, mu je rekel: Nisem smel, ker mi je škof prepovedal, sicer pa je rekel: Meni je to le v čast, če me kedo pere v „Soči“. Vi ne veste, koliko sem si jaz s tem pridobil. (Morda škofjski sedež v Trenti!) Res, čudne reči se dogajajo na svetu in ni jih mogoče razumeti.

Vsak, kdor je čital dopise s Ponikev v lanskim „Sočah“, se je zgražal nad dejstvi, katera je Kodromac vprizarjal v pohujšanje cele okolice, in za vse to si je še veliko pridobil? Lep „spegel“ ima tukaj Jakob Missia, ako ni popolnoma gluhi in slepi! — Tukaj, tukaj naj bi klical biljenski kurat Rojec: Na

noge, moji sodelavci v vinogradu Gospodovem! Tukaj naj bi prismođe okoli „Prim. Lista“ najprej pometale, in se le potem pred našim pragom.

Toda naj preidem zopet na klerikalne shode in grdo obrekovanje klerikalcev proti napredni stranki.

Morebiti dobite se od druge strani bolj natančno poročilo o farskem shodu na Pečinah, zato je bom to reč jaz omenil le toliko, da so pri tistem shodu prodajali klobasarije trije nunci, in sicer pečinski Bogomil, ponikovski „vzoriti“ Kodromac in župnik Kocijancič v Ročah. Do sedaj se ni mešal Kocijancič v politiko, bil je radi tega že parkrat pohvaljen v „Soči“, pustili smo ga na miru, akotavno smo slišali večkrat kaj nelepega o njem, rekli smo: Pustimo ga, pustimo mu to „nedolžno“ veselje, saj j... tudi on pod kožo krvav. Da se je pa sedaj predrznil ta vročkrvni nunc tako nesramno obrekovati in lagati o našem dičnem gosp. dr. Tumu, mu za danes povemo le toliko, da je on zrel za „Tutti frutti“, in kakor hitro se zopet pojavi v boju proti narodno-napredni stranki, bomo tolminski hribovci napisali v „Tutti frutti“ neke jako mične ljubimske razmere, katere vladajo med nuncem in nekim dekletom.

Neki drugi klerikalni analfabet je prinesel s Krasa debelo laž, namreč da je dr. Tuma govoril na Krasu pri nekem shodu, da je clovek kakor živina, da nima duše in da po smrti je vsega konec. Nesramni lažnik, dokazi to! Da bi bil ta tepec slišal dr. Tuma govoriti na Pečinah in če ni že popolnoma od hudice obseden, bi vse drugače govoril o njem: za tako nesramno laž bi zaslužil tak clovek pošteno kazen.

Ponikovski nunc je rekel da ima 6 prič, da je dr. Tuma govoril pri shodu na Pečinah, da mi naprednjaki ne potrebujemo ne cesarja ne papeža in škofa! Na tak in enak način lažejo in skušajo pripraviti gosp. dr. Tumo ob dobro ime. Največ slabega znajo povedati pa le tisti o naši stranki, kateri niso še nikoli stopili preko domačega zelnika, in tiste škapulirske device, katere so nekaj že v obilni meri uživale prepovedani sad.

Neki Aplenter na Pečinah, kateri je bil ob državnoborskih volitvah volilni mož klerikalne svačije, hoče sedaj kar glavo podvihati; ta klerikalni zvon agitira in zvoni po vseh naših hribih, tudi na Ponikve ga je zaneslo parkrat, toda vsakokrat se jih je nalezel kakor berač mraza; ta duševni revež pa tudi ni iz zadne moke, on nima teme v glavi, kajti dobro mu je znano, da smo mi naprednjaki brezverski antikristi, katere je treba kar v vodo pometati, povsod kjer hodi, pridiguje: klerikalci stojimo na katoliških načelih, ali pa: „Čez sv. vira na smima jet“. Na dan našega shoda na Pečinah je rekel: Skoda, ker ni kdo vrgel dr. Tumo v mlako sred vasi! Glejte ga no klerikalnega suroveža na katoliških načelih!

Ne morem si kaj, da bi proti koncu dopisa ne izpregovoril eno ali dve tudi našim volilcem, posebno se pa obračam do spoštovanih gg. županov, podžupanov, občinskih starešin in vseh rodoljubov, kateri v resnici ljubijo svoj mili slovenski toli zatirani rod, da naj bi stali na straži proti klerikalnim pobeljenim grobovom, ker ta žrela bodo noč in dan odprta in bodo gledala, kje bi bilo kaj za njih želodček.

Torej čuvajte, pazite se sedaj v odločilnem trenutku, z mago bo gotovo naša, posebno v tolminskih hribih, in večinoma tudi po vsej naši Goriski, toda edino le v tem slučaju, če bomo skrbeli, da bodo vsi naši volilci volili. Koliko jih je pri državnoborskih volitvah doma ostalo? To se ne sme več zgoditi, ampak vsi na volišče do zadnega moža!

S tem da vsi oddamo svoje glasove narodno-napredni stranki, s tem najbolj zavezemo jezike svojim obrekovalcem in jim damo najboljši odgovor.

Iz Št. Andreža. — Ravnateljstvo južne železnice je sedaj pred kratkim vstavilo Št. Andrežcem prehod preko kolodvora na južni strani. P. isti poti so hodili Št. Andrežci že od nekdaj še predno je bila železnica v mesto.

Pozno je služila ista pot našim ženskam za prenašanje zelenjave v mesto, zato ker je najkrajša. Sedaj se pa predrne ravnateljstvo južne železnice nam to pot vstaviti z vso silo, in tako nam naše stare pravice in posest skratiti! Ako se ravnateljstvo morda boji zaradi kake nezdode, naj nam napredi

most, potem je nevarnost odstranjena in strah uničen.

Slavno županstvo pa opozorjamo, da mora energično postopati proti temu koraku ravnateljstva v obrambo naših starih pravic in posestva. Ako pa tega ne stori, bi se mislilo kaj drugega!

Iz Devina. — V zadnjem dopisu iz Devina se je čitalo, da se mislijo nekateri Slovenci sedaj ob občinskih volitvah združiti z Lahi, da bi tudi poslednji prišli v občinski zastop. To se sicer ne zgodi, ali važno je, kedo je to reč izpletal.

Ker pa imam v Devinu še precej znanja, sem se hotel popolnoma prepričati o tej stvari. Povedalo se mi je, da je bivši kaplan napravljal svoje podrepnike, da bi združeno z Lahi glasovali pri volitvah, in da bi na ta izdajalski način vrgli dosedanjega župana g. M. Plesa in na njegovo mesto postavili kakega neumnega klerikalca.

Znano je, da sedanji župan devinski g. M. Ples je znan narodni mučenik iz leta 1898-1899. in je tudi kot župan na svojem mestu. Zato se je morda tudi bivšemu g. kaplanu zdelo vredno proti njemu spodrivati, ker noče g. župan morda tudi po farskem taktu plesati. Ali ne boš, Jaka!

Domače in razne novice.

Osebnosti. — Gospod profesor Viktor Bežek v Gorici je pomaknjen v osmi činovni razred. Istotako g. profesor Anton Fras.

Poštnim kontrolorjem v Pulju je imenovan poštni oficijal g. Karol Husak. — Poštni asistent Pavel Pogačnik je predstavljen uradno iz Inomosta v Trst.

Deželnozbornosti. — Vrsile se bodo tako: 5. decembra bodo volile kmetske občine, dne 7. decembra mesta in trgovinska zbornica, dne 9. in 11. decembra veleposestvo.

Klavžar — junak dneva. — V zadnjem času se suče v ospredju klerikalne politike znani malček Ernest Klavžar, ki je po svojih shodih, v imenu „Sloge“ prirejanih, postal junak dneva. Junaka se je pokazal pa tudi s tem, da je vložil tožbo proti „Soči“ radi tistih lepih rečij, katere smo mu povedali pretekli tetrtek. V soboto se je vrsila hišna preiskava v uredništvu ter v tiskarni. Rezultat je bil ta, da niso našli tega, kar so iskali, ker rokopisov za sodnijo sploh ne hranimo.

Klavžar torej toži. Tožil je že lani, ko so se mu očitale slične reči. Ali takrat je bil vsa grenka očitanja pogoltnil, izbral si je bil le zlorabo uradne tajnosti. Vrsila se je preiskava, in Klavžar je bil pozvan, vložiti obtožnico. Ali glej! Takrat pa se je ta junak vstrašil, in je „zamudil“ rok za vloženo obtožnico. Pričakujemo, da sedaj ne bo tako „pozabljen“, marveč da tudi vložiti obtožnico, da pride do obravnave, katera bo jako zanimiva, ker živo posveti tudi v deželno hišo. Gradiva imamo nabranega že mnogo, pa ga še nabiramo. Tako smo na primer večerj izvedeli neko jako zanimivo reč, ki le potrjuje naše pisanje. Torej, g. Klavžar, na svidenje pred porotniki! Da ne „pozabite“ na obtožnico, Vas že spomnimo pravočasno na njo!

Cahejev dan. Tožna obletnica. — Pretekla nedelja je pravi Falhov kritični dan prve vrste za ubogega Caheja — malega Klavžarčka, upokojenega deželnega asistenta. To nedeljo čitajo v cerkvah evangelij o malem Calju, ki je bil zlezal na figovo drevo, da bi videl Kristusa. Ko je Kristus prišel mimo, mu je zaklical: „Cahej, stopi doli!“

Na to nedeljo lanskega leta se je peljal naš goriski Cahej skozi Kobarid, sicer ne Kristusa gledat, pač pa — delat za sv. katoliško stvar. Cahej pa sv. vera! O jerum! Pa tako je. Mundus vult decipi! — Cahej je ukazal vozniku, naj zapelje pred farovž. — V Kobarid so prišli, ko so prihajali ljudje od velike maše, in možje so se usavljali na trgu, da bodo slišali občinska naznanila iz ust občinskega obhodnika. Kočija je pridrdrala, pa ne pred farovž, ampak na trg ter se vstavila sredi radovedne množice. Nekateri so takoj spoznali Caheja in evangelij v cervi jih je gnal v živahen smeh. Jeden teh kobarških hudomušnežev pa pristopi h kočiji, se pokloni in zakliče Kristusove besede: „Cahej, stopi doli!“ — Veikanski smeh! Cahej je šel v farovž. Po vseh hribih se je takoj raznesla ta novica in od tedaj zbuja rek „Cahej, stopi doli!“ povsod le zabavo in smeh na Klavžarčkov račun.

Na isto nedeljo je šel Cahej zopet v hribe, in sicer v Ročinj, da bi ondi pridigal o miru in ljubezni ter o pokorščini, katero je dolžno slovensko ljudstvo Kristusovemu namestniku — don Gregorčiču. Kako se mu je ondi godilo, smo opisali v posebnem sestavku. Svetopisemskega Caheja so mu tudi ondi ribali pod nos, in namesto „Cahej, stopi doli!“, so mu odgovorili, da mu bo vse življenje sumelo po usesih, — „Cahej, poberi se!“

Ubogi, ubogi Caheček! Don Gregorčiču pa se res ni splačalo, da je plačal za tako žalostno „pogorelščino“ voznika Trpina in Cahejčku dobro dijeto!

Dva shoda v Ročinju. — Ročinj je volil že dvakrat zapored z našo stranko. Ročinjci so jako zavedni možje, ki si ne dajo ukazovati od gospodstvaželjnih klerikalcev. — To občino bi klerikalci radi pridobili. V ta namen je poslal Gregorčič v nedeljo v Ročinj malega Klavžarčka, ki se v jasnih trenutkih spominja, da je pol Ročinjca. Toda Ročinjci le preobro poznajo tega plitka in niso prav nič ponosni na tega svojega poldomačina. Zato so se pripravili, da ga po vrednosti — odslovijo.

V petek pred shodom je poročal župnik naše stranke, da „Sloga“ sklicuje zaupen shod v gostilni „pri pošti“ na nedeljo ob 3. popoldne. Odgovorilo se mu je, naj se shoda le udeleže; kdor ne dobi vstopnice, naj jo zahteva. Za vsak slučaj pa naj se razdeli vstopnice za naš zaupni shod v Kovarčičevi gostilni ob 4. popoldne. Govorila bosta kanalski župan Zega in Gabršček iz Gorice.

Nekaj minut po 3. popoldne so se pripeljali v Ročinj Zega, Gabršček in še dva druga gospoda ter šli na zborovališče. Tam je bilo opaziti nenavadno živahnost. Na dvorišču in v raznih gostilniških prostorih je bilo veliko možakov, ki so hoteli na shod, pa niso dobili vstopnice. Jih niso več imeli, je glasil odgovor. V Ročinju samem je bilo le malo mož tako srečnih, da so dobili vstopnice, pač pa veliko njih v Dobarju, v Avčah tam preko Soče in v ajbski županiji. Edini gosp. Zega je bil tako srečen, da je dobil vstopnico. Klavžar je odločno izjavil, da ne da vstopnic, posebno ne prišleccem iz Gorice, ki hočejo le nemir delati! Po raznovrstnem prerakanju in po mnogostranskih izjavah ljudske nejevolje proti načinu, kako se sklicuje shod v Ročinju brez Ročinjcev, je šel Klavžar svojo „govoranco držati“. Gospod Zega je pazljivo naštel do 60 udeležencev, med temi premnogo odločno naših pristašev. Drugi so polagoma odhajali h Kovarčiču. — Klavžarček je govoril pod vtisom zavesti, da so tla jako vroča zanj. Besedilil je nekaj o visoki politiki, potem pa o razmerah v deželi, končaje s kadilnico Gregorčiču zaradi bledih zaslug pri „Šolskem Domu“. (Ubogi „Š. D.“, povsod ga vlačijo v umazano agitacijo, zopet le v škodo temu narodnemu podjetju!) — Gospod Zega je Klavžarčka izborno zavračal ter očital mu, da vedoma govori neresnico. Naposled je protestoval proti načinu, kako tihotapski je bil sklican ta zaupni shod, ter povedal, kako vse drugane postopa naša stranka, ki se ne boji resnice in daje vstopnice tudi voditeljem nasprotnikov. (V Matavunu je brez odlašanja dobil vstopnico župnik iz sosednje občine, ki je res prišel le zgago delat!) In končal je s pozivom, da naj pridejo h Kovarčiču vsi oni, ki hočejo poslušati še drugi glas zvona. Pozdravil je in odšel. — za njim pa so drli zborovalci... Klavžarček, ves prepaden, začne milo javkati: „Pocakajte, pocakajte, nišmo še končali!“ Toda živ krst se ni zmešnil za čivkanje Cahejevo. Obupajočega Klavžarčka je tolažil domači nadučitelj Pavlin, ki je bil sicer pri tem shodu, na shod naše stranke ga pa ni bilo. To moramo povedati, da ne pride v kako zamero pri Slomškarjih. — To je bilo kmalu po 4 uri. Tako klaverno kratko je trpela Cahejčkova slava v Ročinju.

Ko so prišli še udeležniki klerikalnega shoda h Kovarčiču, je bilo ondi vse natlačeno v treh prostorih. Vsi so bili preskrbljeni z vstopnicami. — Ob 4½ je že otvoril gosp. Zega naš shod. Ožigosal je početje klerikalne „Sloge“, ki na take načine hoče sklicavati shode, s katerimi bi se potem bahali po svojih listih, govoril o gospodarskih razmerah in potrebah kanalskega okraja, o programu naše stranke ter pozival k složnosti pod našo zastavo ob bližajočih se volitvah. — Za njim je obširneje govoril Gabršček ter naslikal razvoj goriskih razmer od l. 1889. naprej, spokorjenje in spreobrnjenje Gregorčičevo

ter o grdem orožju klerikalne stranke, katero rabi proti političnim nasprotnikom. — Poslušalci so pazljivo poslušali nad 2 uri oba govornika in često burno odobrvali. Klerikalci so se obnašali mirno in dostojno. Ni bilo med njimi politikujočih nunciev. — Omeniti pa moramo, da niti na „Sloginem“ shodu ni bilo nobenega duhovnika. Gospodje poznajo Klavžarčka predobro; a vsi nimajo take trde kože kakor don Gredolčić.

Skratka: Čahejeva nedelja je bila veselepepomemben dan za narodno-napredno stranko v Ročinju, Klavžarčku pa je prinesla to, kar je — iskal. Repete!

V državnem proračunu za prihodnje leto se nahajajo tudi te postavke: Za poplave erarne koroške ceste med 900 in km 906 v tolminskem okraju prvi obrok 10.000 K; za poplave erarne ceste pri Morškem v okraju goriskem drugi in zadnji obrok 12.000 K; za cesto po Lijaku v okraju goriskem četrti obrok 2000 K; za izdelanje cestnega omrežja v obsejnih krajevju med Sočo in Idrijo v političnih okrajih Gradisce, Gorica in Tolmin četrti obrok 30.000 K; za gradbo železnega mosta čez Sočo pri Gorici 130.000 K, peti obrok; za cesto po branjski dolini 20.000 K; za erarsko cesto med Kobaridom in Trnovim 60.000 K, šesti obrok; za erarsko cesto po idrijski dolini 20.000 K, deseti obrok; za cesto po baški dolini 90.000 K, trinajsti obrok.

Za plovni kanal trziški je postavljen v proračunu prvi obrok 71.500 K.

Za ljudsko šolstvo v vseh treh primorskih deželah je v proračunu 6000 K, za Tirolsko na primer znašajo določeni izdatki 76.000 K. Za nemške sole v Trstu, v Pulju in v Gorici pa je določena svota 16.380 K. To govori glasno! — Za hrvatski gimnazij v Pazinu je v proračunu izrednih stroškov 2250 K za nabavo harmonija ter v druge didaktične svrhe.

Za skoro že gotovo poslopje v Gorici, v katerem se nastanijo davčni uradi, sodnije itd., se nahaja v proračunu finančnega ministerstva drugi obrok 110.000 K. — Za namestniško palačo v Trstu je postavljenih 100.000 K kot peti obrok; stalo bo vse skupaj 1.300.000 K.

Lloyd je določenih za bodoče leto 8.120.000 K.

„Schulvereinska“ šola priklopljena tukajšnjemu ženskemu izobraževališču. — Dne 4. junija smo objavili vest, da učna naprava namerava nemško privatno ljudsko šolo, katero subvencionira „Schulverein“, podržaviti ter jo priklopiti tukajšnjemu ženskemu izobraževališču. Rudi tega je stavljal posl. Gabršček v državnem zboru interpelacijo.

Kako opravičena je bila ta interpelacija in naša vest, kaže dejstvo, da nahajamo v državnem proračunu za prihodnje leto postavko, s katero se sistemizirata pri tukajšnjem ženskem izobraževališču dve novi mestni vadičnihih podučiteljic, in sicer s prihodnjim šolskim letom. Gotovo je bržčas, da stojita ti dve na novo sistemizirani mesti v zvezi s podržavljenjem „Schulvereinske“ šole.

In ako se to uresniči, pa bo dovršen nečuden skandal, da bo mogel otrok v Gorico priseljenega Nemca vsestransko, še bolj kot doslej, lepo mirno obiskovati ljudsko šolo v sredi mesta, ti Slovenec, domačin v mestu, pa pošilja otroka v Podturen! Tako je v ravnopravni Avstriji, tako nas vlada sistem iz Trsta!

Proti takemu početju se morajo vsi naši činitelji najodločneje vpreti. V naši deželi nečemo ponemčevalnic, marveč šole, katere odgovarjajo našim potrebam in pa pedagoškimi načelom! Take šole zahtevamo, za ponemčevalnice pa ne bomo plačevali davkov!

Ples na katoliški podlagi. — Koliko sleparijo uganjajo politikujoči nunci s — plesi, naj dokazuje tudi ta slučaj.

Pred par leti je kurat Rojec v Biljah strahovito ropotal v cerkvi proti — plesu, kako je pohujšljiv itd. V nedeljo pa je priredilo tamošnje klerikalno društvo veselico s — plesom, katere se je udeležil tudi kurat Rojec. V cerkvi ni nič zabavljaj, na veselici pa je bil prav „fidel“. — Tako je, vidite, vse se sme, le na „katoliški podlagi“ mora sloneti, t. j. vse se mora vrteti tako, kakor hoče politikujoči nunc. — Na katoliški podlagi bi se smel zavrteti tudi kurat Rojec z lepo Lojziko.

„Prim. List“ pravi, da je bila veselica v Biljah prav lepa. O plesu pa molči! — Na drugem mestu pa svari dekleta v trža-

kem Šklednju: „Dekleta, varujte se plesa!“ — Hinavci! Saj so Bilje vendar bliže od Šklednja!

Iz Vrtojbe smo priobčili zadnjič dopis, kateri treba, kakor se nam od druge strani pripoveduje, nekoliko popraviti. Reč o tisti beratici je taka, da so ji fantje zložili denar, kupili žganje sami in jo opijanili. Sin županov pa jo je peljal nato v hlev spat. Župan ji ni hotel dati več žganja, le fantje iz Dol. Vrtojbe so jo bili tako prevarili. — Kar se tiče onega fanta, ni res, da so mu dali pri županu žganja med službo božjo; piti je moral torej kje drugod, ako je bil pijan. — Kar se tiče policijskega reda, ni vse tako, kakor rečeno, in tudi tista opazka o „kristjanu“ ni na mestu.

Toliko kot glas od druge strani resnici na ljubo!

Kaj vse zahtevamo! — „Prismojenec“ se zaletava v jednega uradnika „Trgovsko-obrtno zadruga“ in v slugo posojilnice radi tega, ker na nekem shodu nista držala jezika za zobmi. Vsled tega klerikalni potep napada denarna zavoda! — Naš odgovor je ta: Za gorvorjenje uradnikov in slug zunaj urada zavodoma nič mar ni! Pogodba z njimi glasi na — delo v uradu, zunaj pa nimajo „Maulkorba“ in morejo po svoji volji povedati celo njegovi Svetlosti kuratu Rojcu kako pod nos, ako jih veseli. — S kakimi norostmi se smesijo naši politikujoči nunci!

V mestnem svetu goriskem so dovolili včeraj po referatu inženirja Bonavia nov kredit 4000 K za nova, potrebna dela, da se mesto preskrbi z vodo iz Mrzleka. Unela se je debata, pri kateri je bilo čuti več glasov proti predlogu za novi kredit, ali končno je bil predlog sprejet z veliko večino.

Gospod Gašpar Hvalič, špediter v Gorici, je ukupil v bližini, kjer bo stala glavna postaja med Sv. Lucijo in Bačo, zemljišče, na katerem si priredi prostore za špedicijo. Na tistem prostoru napravijo tudi primerno poslopje za trgovino, kakoršna je potrebna gleda na to, da bo tam okoli kar mrgolelo delavcev in drugih ljudi, kateri bodo potrebovali pač to in ono.

Italijani se že jako trudijo in prizadevajo, da si dobe pozicije po Soški dolini, da se bodo pečali s trgovino, ker dobro vedo, da za časa gradnje železnice se bode dalo tamkaj marsikak krajecar zaslužiti.

G. Hvaliča priporočamo vsem prizade- tim, da se obračajo do njega, opozarjamo pa tudi slovenske trgovce in podjetnike, da se potrudijo, da bodo deležni prilike, kalera se ponuja, da ne poberejo vsega zaslužka, kakor po navadi, le tujci. Posnemajte g. Hvaliča!

Več krošnjarjev se je bilo obrnilo na „Trgovsko in obrtno društvo za Gorisko“, naj bi jim isto izposlovalo pri namestništvu, da se jim bodo izdajale delavske knjžice v treh jezikih, t. j. v nemškem, slovenskem in laškem ali pa samo v nemškem in slovenskem in ne samo nemškem in laškem, kakor se je to dosedaj godilo. „Trgovsko-obrtno društvo“ se je z vlogo od 5. oktobra 1901. obrnilo na c. kr. namestništvo v tej zadevi in je dobilo sledečo rešitev:

Čislano predsedništvo trgovskega obrtnega društva za Gorisko

Gorica. Vsled odloka c. kr. namestništva z dne 11. oktobra 1901. št. 24348 se naznanja v rešitev tamošnje vloge z dne 5. oktobra 1901, da zalaga c. kr. namestništvo vže jedno leto knjžice za krošnjarje izključno v treh jezikih (nemški-italijanski-slovenski); knjžice za delavce se dobivajo od c. i. k. dvorne in državne tiskarne, ki tiska mej drugimi tudi nemško-italijanske, nemško-slovenske in nemško-italijanske-hrvatske.

Zadeva torej v prvi vrsti občne, ki izdajajo delavske knjžice, da naznanijo pri naročitvi knjžic pri c. kr. namestništvu ali pri političnih oblastvih svoje želje gledé jezikovne vprave knjžic.

C. kr. namestništveni svetovalec: **Attems.**

„Pevsko in glasbeno društvo“ vabi na redni občni zbor, ki se bo vršil v petek dne 9. novembra pr. m. ob 8. uri zvečer v dvorani „Goriškega Sokola“ s sledečim vsporedom: 1. Nagovor predsednika; 2. Poročilo tajnika; 3. Poročilo blagajnika; 4. Volitev novega odbora; 5. Služajnosti. Na obilno udeležbo vabi **Odbor.**

Podružnica učiteljskega društva za goriški okraj na Ajdovskem vabi k rednemu občnemu zboru, ki bode dne 24. oktobra 1901. pri Rebku ob 2. popoldne.

Vspored: 1. Sporočilo: a) načelnikovo; b) tajnikovo; c) blagajnikovo. 2. Kako naj učiteljstvo postopa, da si zboljša svoje pravno in gmotno stanje? Poroča tovariš Fr. Bajt. 3. Kje in kako naj se razpravljajo učiteljske zadeve? Poroča tovariš Al. Urbancič. 4. Kako naj bi učiteljstvo prirejalo oziroma pospeševalo javne poučne kmetijske shode? Poroča tovariš Ant. Mužina. 5. Eventualija.

P. n. tovarišice in tovariši! K polnoštevnemu udeležitvi nas vabi stanovska samozavest, zanimiv vspored in načelnistvo.

Droblj. — Od raznih strani smo čuli tudi mi, da nameravajo zapreti tovarne v Stratičah radi pomanjkanja dela. Ta vest pa je brez podlage, ker te tovarne imajo dosti dela. Uslužbenih je tam okoli 1200 delavcev. Vest o prenehanju dela v teh tovarnah stoji najbrže v zvezi s podgorsko papirnico, kjer so v istini odpustili zadnji čas več delavcev, nekaj pa so jih vpokojili.

V noči v soboto je prišel na redarstvo, precej pijan, neki 23-letni Anton Klančič iz Merna povedat, da so ga na Stolnem trgu napadli, vsled česar se je moral braniti z nožem, ki je bil krvav. Redarji so sli takoj na isto stran ter dobili na poti nekega 18-letnega Fr. Pavlina iz Dolge ulice, kateri jim je povedal, da ga je na poli na grad neki neznanec zagrabil, in ko se je ta branil, ga je ranil na prstih. Pavlina so odvedli na redarstvo ter ga konfrontovali s Klančičem, katerega je takoj spoznal kot svojega napadalca. Da se pa vsaj ta reč pojasni, kako in kaj, so poslali Pavlina v bolnišnico, Klančiča pa k sv. Antonu.

Znižanje temeljne vloge v čekovnem prometu c. kr. poštnohranilničnega urada od 200 na 100 kron. — Trgovinski minister je določil po naredbi, kalera se razglasi v kratkem v državnem zakoniku, v soglasju s finančnim ministerstvom za notranje posle znižanje temeljne vloge v čekovnem prometu poštne hranilnice od 200 K na 100. Baron Call je tako vstregel mnogo občuteni in tudi v korporacijah zastopnikov izraženi potrebi interesentov. Tej naredbi je namen, čekov in clearingov promet poštnohranilničnega urada razširiti, s tem posplošiti književno proizvajanje plačil ter prednosti te plačilne oblike storiti pristopne tudi takim krogom interesentov, za kalere je bila dosedanja višina temeljne vloge ovira, deležiti se tega prometa. Druge določbe v čekovnem prometu kakor gledé obrestovanja itd. ostanejo v veljavi, kakor poprej.

Družbi sv. Cirila in Metoda so od 9. septembra do 9. oktobra poslali prispevke med drugimi p. n. gospoda in korporacije: Upravništvo „Mira“ v Celovcu 703.04 kron, upravništvo „Slov. Naroda“ 273.47 kron, tvrdka V. Petričič od mila 22.54 kron, tvrdka Iv. Perdan od vžgalic 400 kron, županstvo v Lokvi 10 kron; podružnice: v Novem mestu 145 kron, v Mokronogu 100 kron, ženska v Cerknici 50 kron, izvanakademična v Gradcu 60 kron, v Bolcu 42 kron. — Družba je meseca septembra prejela prispevkov 2346.52 kron in letno podporo slav. deželnega zbora kranjskega 2000 kron, izdala pa je 2911.29 kron.

Listalca. — G. dopisniku iz G. Prav lepo in ginljivo ste sicer opisali, kako se je vozil Čahej v nedeljo teden s shoda pri Sv. Luciji v Gorico ob asistenci nadepolnega sinčka „Dindili“, ali, oprostite, da tistega opisa ne priobčimo. „Dindili“ je tako neznamen človek, da se ne moremo z njim baviti in tudi nočemo posegati v družino Klavžarjevo radi njega, le očeta pa bomo se lasali, da bo joj! Zdravi! — Nekaterim gg. dopisnikom: Pride vse na vrsto tekom tedna. Prosimo malo potrpljenja! — Gospodu pošiljateljju „Izrekov raznih pisateljjev“: Ugajajo, prosimo le nadaljujte! Porabimo ob priliki, kakor tudi ostale doposlane reci. — Gospod dopisn. od Sv. L. Del onega dopisa v „N.“ priobčimo. Številik tega lista pa imamo na razpolago. Poslano smo porabili, kakor ste videli. Zdravi!

Razgled po svetu.

Državni zbor. — Zadnje poročilo gledé na govore o nemškem carinskem tarifu moramo nekoliko popozniti. Lecher je trdil, da nemška vlada je izdala tarif radi tega, da bi se ubranila prevelikih zahtev od strani drugih kontrahentov. Dolžnost je parlamentov, podpirati vlade pri branjenju državnih interesov, ali tudi vlade so dolžne informirati parlamente o trgovskih programih. Kaftan je rekel, da minister za znanje posle ni znal prav varovati gospodarskih interesov države.

Avstrija naj združi vse svoje moči, ne pa zgubljeni jih v to, da skuša uničiti državljane slovsanske narodnosti, Nemški nacionalec Chia ri je priporočal gledati na to, da Avstrija pri trgovinskih pogodbah ne bo trpela škode na korist Ogerske. Kozlovski se je vjemal s stališčem Kaftana. Končno je bil Fořtov predlog izročen nagodbenemu odseku.

Posvetovanje o proračunu prične v petek. Nemci hočejo naskočiti postavko za celjsko slovensko gimnazijo.

Deželnozborske volitve v Istri se bodo vršile v tisti dobi, kakor v naši deželi, in sicer: 5. decembra bodo volile kmečke občine, dne 7. trgovinska zbornica, 9. decembra pa veleposestvo.

Železniška proga Trst-Poreč. — Kakor čitamo v „Nasi Slogi“, bo z dnem 1. decembra t. l. izročen javnemu prometu del te železniške proge, in sicer od Trsta do Buj.

Novo šolo družbe sv. Cirila in Metoda so otvorili v Vabrigi pri Taru v poreškem okraju. Hrvatje so z navdušenjem pozdravili otvoritev te šole ter vpisali takoj lepo število otrok, katero se se pomnoži.

Slovenska tiskarna v Braziliji. — G. J. Strucelj, nekdanji odgovorni urednik „Soce“, ki biva že dlje časa v Porto Alegre v Braziliji, naznanja v posebni v španskem jeziku sestavljeni okrožnici kakor tudi v nemškem listu „Viribus unitis“, ki izhaja v omenjenem mestu, da je otvoril pod tvrdko Jos. Strucelj & Cia. knjižno in akcidenčno tiskarno. Tiskarna je najboljšje urejena ter more vstreci vsem modernim zahtevam. Omenjeni nemški list se je preselil s svojim uredništvom in upravništvom takoj v novo Struceljevo tiskarno. Podjetniku želimo mnogo vspevanja!

Kuga v Carigradu. — Iz Carigrada poročajo, da je zbolela v Galacu za kugo ena žena in štirje otroci.

Srbija. — V soboto je bila sklicana skupna seja senata in skupštine, v kateri je kralj Aleksander prisegel na novo ustavo. Seja je bila svečanostna, kralja in kraljico so navdušeno pozdravljali. Prestolni govor je povdarjal, da stoji Srbija v prijateljskih razmerah v sosednjimi državami ter uživa zupanje Rustje. Povdarjal je tudi, da v slednjem času so bile odstranjene ovire v napredku Srbije ter bo sedaj tako mogoče delati za blagor države. Besede kralja se bile s — ete z odobravanjem.

„Montagsblatt“ naznanja, da se bodo zvišale pristojbine v pravdnem postopanju, ker ima pravosodje vsled novega civilnega reda 37 milijonov K več stroškov nego prej.

V južni Afriki. — Ker so začeli Angleži ujete Bure kar streljati, jih obscejavati v dosmrtno ječo ter jih pretepati, je izdal burski general Botha ukaz, da naj začno rabiti proti Angležem represalije. Kitchenerju pa je sporočil, da za vsakoga burskega častnika, katerega vstrele Angleži, bo vstreljen tudi angleški častnik od Burov.

Angleži raztrošajo vest, da je burski general Devet umrl. To je najbrže le njihova brunna želja, ki ostane le želja. — Sedaj je gotovo, da general Botha se je izmuznil iz rok Angležev, kateri so ga bili obkolili ter so že pripovedovali, da ga imajo.

Tudi današnji listi poročajo o vedno širši govoric, da je general Devet mrtev. Avtentičnega potrjila pa še ni.

Narodno gospodarstvo.

Napredek kmetije na Slovenskem.

(Članek izven uredništva.)

Rimljani so bili začetkoma svojega zgodovinskega življenja jako dobri poljedelci. Tedaj so se pečali s poljedelstvom njihovi najboljši možje. Poznej ko so po raznih roparskih vojnah obogateli, so kmetovali s sužnji, kateri so jim tudi oskrbovali obrti.

Iz tega razmerja se je razvijalo na kmetiji še pred Kristom srednjeveškemu tlakarstvu slično razmerje. To bi se bilo očvrstilo in iz njega bi se razvilo, kakor se je iz poznejšega srednjeveškega tlakarstva, gospodarstvo proste lastnine, katero imamo v Evropi sedaj in že več sto let v mestih, pol stoletja pa na kmetiji. Navali nomadskih čet, Nemcev, Slovanov, v prvih stoletjih po Kristu so pretrgali ta razvoj Rimljanov. Nastop nove vere ni v gospodarstvom oziru nič vplival, ali le za kratko dobo v smeri socializiranja. Prvi kat. duhovniki so bili komunisti. To socializiranje je k bogastvu prišlo kat. duhovenstvo že v 4—5 stoletju poteptalo ter pomagalo vstvariti tlakarsko kmetijo.

Kat. duhovniku torej ne gre druge zasluge v tem oziru, če se more to zasluga imenovati, da je nadaljeval razvoj rimljanske

tlakarske kmetije. Iznašel ni nič novega. Nadaljeval je, kar je bilo že v gospodarstvu Rimljanov. A usmrtil je vso svobodo mej Nemci, Slovani, ki so jo le-ti v prvih nase-litvah imeli, ter z njo tudi zadruga kmetije, ki so se usiljevale tem prvim kmetom v Evropi po Kristu kot boljše sredstvo gospodarenja. Kat. duhovnik je organiziral kmetijo, ki sloni na tlakarstvu. Porezati je moral vsem kmetom lase, ker daljši lasje, znamenje slobodnega kmeta, bi oskubljeni kmete puntali. — Sredi tlakarjev ni smel prosti kmet živeti. Dobili so ga živega, ali vsaj na smrtni postelji, da je zaslužil svojo prosto kmetijo.

Slavospevi, ki jih kat. duhovniki posebno v zdajšnjih časih o njihovem blagotvornem in celo originalnem nastopu v gospodarstvu spuščajo mej svet, treba reducirati na posnemanje ajdov-Rimljanov.

Rimljani so imeli skoraj v celi osrednji Evropi svoje vojake. Da le-ti niso v časih miru lenobe pasli, so jih navajali k poljedstvu. V slov. krajih, na vsem slovanskem jugu, so zapustili sledove tega kmetovanja. Po teh sledovih so stopali potem ravnatelj kmetije, grajski — kat. duhovniki. V Italiji je bil še živejši spomin na rimljansko kmetovanje. Osnovatelj samostanov po drugi Evropi so bili po večjem italjanski ljudje, ki so s seboj donasili izkustva, rabljena na nekaj rimljanskih tleh v Italiji. Torej tudi v tem ni nič originalnega.

Pa če bi kat. duhovniki se bili tako jaki kmetovalci, kakor Rimljani — dobre ceste so potrebne za vsako kmetovanje. Kat. duhovnik pa je pustil po Rimljanih napravljene zapasti, s travo porasti. Vodovodi Rimljanov so se opustili. Mesta so postala razvaline. In kaj je kat. duhovnik, bodi posveten, ali samostanski, vpeljal boljše kulture na kmetiji? (Dalje pride.)

Št. Andrežka občina na prvi vrtnarski razstavi na Dunaju. — Pišejo nam: Znano je že cenj. čitateljem „Soče“, da se je udeležila tudi Št. Andrežka občina na prvi vrtnarski razstavi na Dunaju z zbirko raznih poljskih in vrtnih pridelkov, in da je bila zato odlikovana. Razstavljeni so bili ti pridelki v imenu občine, ker niso bili samo enega kmetovalca, ampak več njih, kar je tudi povedal naš gosp. župan, kateri je zastopal občino na razstavi, nj. Ekselenci poljedelskemu ministru, ko ga je vprašal, ali tekmujejo s temi razstavljenimi pridelki posamezni kmetovalci, ali ne. Rekel mu je, da take pridelke imajo skoraj vsi posestniki v Št. Andrežu, zato se je tudi vdeležila občina v imenu vseh. Opomniti je, da ta zelenjava ni bila gojena v ta namen za razstavo, kakor to delajo mnogi vrtnarji in drugi, kateri gojijo dotično zelenjavo celo leto, da potem z njo tekmujejo, ampak je rasla na prostem polju, kajti za razstavo se je zvedelo še le 10 dni pred otvoritvijo iste.

Razstavljene zelenjave in vrtnarskih pridelkov je bilo 35 vrst, namreč različne vrste salate, krompir, zelje, radič, kardi, brokoli, kavoli, korenje itd. Za celo zbirko skupaj je bila odlikovana občina s prvo ceno, t. j. z zlato državno svetinjo za vrtnarstvo. Nadalje je bila odlikovana za zelje (verzoti) in rudeči zimski radič s srebrnima državnima svetinjama, za okroglo repo z bronasto državno svetinjo, za ostalo razstavljenjo zelenjavo pa je dobila 5 zlatih dukatov.

S temi odlikovanji si je občina Št. Andrež mnogo pridobila in se šteje lahko med prve občine glede vrtnarstva, ne samo na Gorickem, ampak sploh v Avstriji.

Čudno se nam vendar zdi, da ni nič razstavila nobena naših kmet. sol, katere bi morale vendar največ skrbeti, da se naše kmetijstvo povzdigne, kar se zgodi posebno po razstavah, kjer se svetu pokaže, kaj naša dežela premore.

Zato, kar je Št. Andrežka občina dosegla na dunajski razstavi, pa imata največ zasluge naš g. župan A. Lutman, kateri je vso stvar vodil, in g. preds. dež. km. društva vit. Bolle, kateri je to misel sprožil. Zatorej presrečna hvala obema gospodoma za njihju trud!

Književnost.

Foma Gordjejev. — Napisao Maksim Gorkij. Preveo Milan Šarič. V knjigarni „Dionické tiskarne“ v Zagrebu je izšlo te dni v dobrem hrvatskem prevodu znamenito delo znanega in priljubljenega ruskega pisatelja Maksima Gorkija „Foma Gordjejev.“ Cena je 2 K 40 vin., po pošti 20 vin. več. Delo najtopleje priporočamo.

Goriška ljudska posojilnica

registrovana društva z omejeno zavezo v Gorici.

Gospodarska ulica št. 7, I. nadstropje v lastni hiši.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni član društva, in se obrestujejo po 4½%. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila se dajejo samo članom, in sicer na menjice po 6% in na vkupizbe po 5½%.

Uraduje vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1900. je bilo K 1.263.536. Poštno-hran. račun št. 837.315.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka **E. Riessner, v Nunski ulici 3,** (nasproti nunski cerkvi)

priporoča pred. duhovščini in slav. občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, voščene svete itd. vse po zmerni ceni. Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo tiskarno črk na perilo.

Trgov.-obrtna registrirana zadruga

z neomejenim jamstvom. V GORICI, Semenška ul. št. 1., I. nadst.

Obrestuje hranilne vloge, stalne, ki se nalože za najmanj jedno leto po 5%, navadne po 4½% in vloge na Conto - corrent po 3-60%. Sprejema hranilne knjižice drugih zavodov brez izgube obresti ter izdaja v zameno lastne. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Daje posojila na poroštvo ali zastavo na 5-letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, proti vkupizbi varščine na 10-letno odplačevanje, v tekočem računu po dogovoru.

Sprejema zadružnike, ki vplačujejo delež po 300 kron po 1 krono na teden, ali daljših obrokih po dogovoru. Deleži se obrestujejo po 6-15%.

Vplačevanje se vrši osebno ali potom poležno na čekovni račun št. 842.366.

Uradne ure: od 9-12 dopoldne in od 3-4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9-12. dopoldne.

Milijon dam uporablja

„FEEOLIN“.

Vprašajte Svojega zdravnika, če ni „Feeolin“ najboljša lepašno sredstvo za kožo, lase in zobe!

Najnečistejši obraz in najgrše roke dobijo hitro aristokratsko finost in obliko z uporabo „Feeolina“ „Feeolin“ je iz 42. najplemenitejših in najsvetlejših zelišč sestavljeno angleško milo. Mi jamčimo, da izginejo dalje po uporabi „Feeolina“ brez sledu gube in črte na obrazu, zajede, mozoli, rdečica nosu itd. „Feeolin“ je najboljšo čistilno, negovalno in lepašno sredstvo za lase, zabranjuje izpadanje las, plešo in boleznih glave. „Feeolin“ je tudi najnaravnaje in najboljšo čistilno sredstvo za zobe. Kdor redno rab. „Feeolin“ mesto mila, ostane mlad in lep. Zavezemo se, denar takoj vrniti, če bi ne bil kdo s „Feeolinom“ popolnoma zadovoljen. Cena komadu K 1.—, 3 komadom K 2-50, 6 komadom K 4.—, 12 komadom K 7.—. Poština pri 1 komadu 20 vin., od 3 komadom navzgor 60 vin. Povzetje 60 vin. več. Razpošilja glavna zaloga M. Faith, Dunaj, VII., Mariahilferstrasse 38, 1

Gostilna

„Alla città di Gorizia“

v Gosposki ulici št. 19.

toči izvrstna bela in črna vina vseh vrst kakor tudi briska in vipavska. — Ima izborno kuhinjo, da lahko postreže c. gostom z mrzlimi in gorkimi jedili o vsakem dnevnem času. Rojakom v mestu in na deželi se za obilen obisk najtopleje priporoča udani

Fric Šimenc.

Prva slovenska odlikovana krojaška delavnica v Gorici.

Anton Krušič

krojaški mojster in trgovec

Vrtna ulica št. 26.

Izdeluje vsakovrstne moške obleke po vsakem kroju ter za vsaki stan. Ima tudi bogato zalogo domačega in angleškega sukna vseh vrst za vsak letni čas. Izdelke iz lastnega blaga jamči.

Naznanilo.

Podpisani naznanja, da je otvoril

brivsko podružnico

v ulici Duomo (pod Stolno cerkvijo, nasproti trgovine Drašček),

kjer bode mogel postreči cenj. svoje odjemalce, posebno spodnjega dela mesta ter one z dežele, bolj nego je to storil doslej.

Obe brivnici sta preskrbljeni z izbornimi delavskimi mašinami, da lahko obljublja točno in hitro postrežbo.

V zalogi ima vedno v veliki izbori vse potrebščine te stroke kakor najfinejša in navadna mila, vsakovrstne parfumarije za gospode in dame, vse po jako zmernih cenah.

Rojakom z mesta in dežele se toplo priporoča udani

Anton Pucelj,

lastnik brivnice na Travniku in pod Stolno cerkvijo.

Lastnikom konj!

Podpisani naznanjam, da sem si nabavil najnovejše vrste stroj z zračnim pritiskom

za striženje konj.

S tem strojem se ostriže konja v najkrajšem času lično in snažno.

V slučaju potrebe zadostuje poziv po dopisnici. Konja ostrižem na lastnikovem domu po jako zmerni ceni.

Za blagohotna naročila se toplo priporoča

Frane Čoš, Rubije pri Gorici.

Dobre ure in po ceni!

s 3-letnim pisanim jamstvom razpošilja na zasebnike

Hanns Konrad, tovarna ur ter izvoz zlatinice Most (Česko).

Dobra ura Rem. iz niklja fl. 3-75; srebrna ura Rem. fl. 5-80; srebrna verižica fl. 1-20; budilnik iz niklja fl. 1-95.

Tvrdka je odlikovana s c. kr. orlom; ima zlate in srebrne svetilje iz razstav ter tisoče priznanih pis.m. — Ilustrovan cenik zastoj!

„Oliva“

društvo absolventov trgovske akademije v Kraljevem Gradcu priporoča brezplačen pričetni pouk za trgovsko, bančno in komptorno poslovanje. Poizvedbe in vprašanja pod naslovom: „Oliva“ — Kraljevi Gradec.

Švicarska urarska obrt.

Samo 16 K.

Naznanjamo vsem veščakom, častnikom, poštnim, železniškim in redarskim uradnikom kakor tudi vsakomur ki rabi dobro uro, da smo opreželi ed. o razprodajo novoiznajdene originalne genske 14-karatne remont ure zlatega elektro-laque, „setav glas-hütte“. Te ure imajo protimagnetne preciziski urni stroj, so najnatančnejše regulirane in preskušene

in dajamo za vsako uro 3-letno pisano jamstvo. Okrov, ki je sestavljen od treh odskočnih pokrovcov, je moderno in krasno izdelan ter napravljen iz novo iznajdene ameriške goldinske kovine ter prekrit s 14-karat. zlatom, tako, da je podoben čistemu zlatu, in veščaki jo ne morejo razločevati od prave ure, ki velja 200 kron. Edina ura na svetu, katere ne zgubi nikoli zlatega lica. Sprejeli so v 6. mesecih 10.000 dodatnih naročb in okoli 3000 pohvalnih pisem. Cena uri za gospode ali dame le 16 kron poština n. colnina prosta. Vsaki uri je brezplačno pridojan možnjček od usnja. Krasne in moderne verižice od zlatega plage za gospode ali dame (tudi ovratnice) po 3-5- in 8-K. Ako ura ne ugaja, se sprejme nazaj vsled česar se nima nobenega rizika. Razpošiljanje po poštnem povzletju ali predplačilu. Naročbe je pošiljati na **Razpošiljanje ur „Chronos Basel“ (Švice)**. Za pisma v Švice je staviti znamko za 25 stol., na dopisnice 10 stol.

Glače rokavice iz svetovnoznane tovarne dvornega zalagatelja J. E. Zacharias na Dunaju.

Moderce iz tovarne Federer & Piesen v Pragi, odlikovane na pariški razstavi.

Galose jedino prave ruske z znamko „ruski drž. orei“ iz Petrograda.

Dežnike za dame in gospode po vsaki ceni.

Zimske podobleke prof. Jäger-ja in dr. za dame, gospode in otroke.

Čepice za otroke, krasno svilnato blago za bluze, posamentirije, čipke, predpasnike, volnene in svilnate šerpe za dame. — Vsakovrstno perilo za gospode, kravate, nogavice, volnene rokavice itd. itd.

Vse potrebščine za g. šivilje in krojače, najceneje, v najlepši in največji izbori najtopleje priporoča svojim rojakom v mestu in na deželi

nova tvrdka modnega blaga

J. Zornik

v Gorici, Gosposka ulica št. 7, ulk „Krojaške zadruge“.

Naročila z dežele se izvršujejo točno in v najkrajšem času ter razpošiljajo proti povzletju.

Lekarna Cristofoletti v Gorici

Prave in edine želodčne kapljice z znamko sv. Antona Padovanskega.

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. Te kapljice vredijo vedno probavljajo, če so jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. **Okrepje pokvarjeni želodec storé, da zgine v kratkem času omotica in životna lenost (mrtvost).** Te kapljice tudi storé, da **šlovek raji ja.**

Gena steklenici 60 vin.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitve in pošiljatve pa jedino le v lekarni

Cristofoletti v Gorici.

Na dež. jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetinjo Na Ilovski razstavi s prvo ceno — srebrno svetinjo

Tovarna uzornih telovadnih priprav JOS. VINDYŠ - A,

v Pragi na Smihovu

(Praga-Smiehov) Vinohradská ulice číslo 816. se priporoča

k popolnemu uzornemu prirejevanju sokolskih in šolskih telovadnic po najnovejših pripoznanjih in praktičnih sestavih.

V ta dokaz je na razpolago mnogo priporočljivih sprital domačih in inozemskih.

Zagotavlja jedno leto. Gene zelo zmerne, plačuje se pa na mesečne obroke po volji in zmnožitosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi.

Ceniki, proračuni in načrti za popolne telovadnice pošilja na zahtevo brezplačno in poština prosto.

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,

oriskih, dal matinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce. Gene zmerne. Postrežba poštna.